

Natur er ikke 'bare' natur

- **Bodil Stilling Blichfeldt, Janne Liburd & Eva Duedahl Knudsen**

Projekt InnoAgeing

- SDU Velfærdsinnovationsprojekt *InnoAgeing*
- Formålet med *InnoAgeing* er at udforske hvordan naturen kan frembringe og understøtte aktiv, sund aldring blandt ældre borgere, sommerhusejere og turister (+55) i verdensklassenatur (Vadehavet).
- EU kalder aldring på polutionsniveau (65+ og i særdeleshed 85+) for “*one of the greatest social and economic challenges facing the EU*”.
- Mange kampagner på mange forskellige niveauer har til formål at sikre “sund aldring” og “aktiv aldring”
- Mange studier peger på positive effekter af at “være” (aktiv) i naturen – og alligevel er der *både* ældre, der i høj grad er (fysisk aktive) i naturen og ældre, der hverken får ret megen motion eller kommer ret meget “ud” i naturen.
- Formålet med præsentationen er at dele nogle af de første resultater fra *InnoAgeing* – hvordan Vadehavsnaturen opfattes af ældre og hvordan det påvirker, hvor meget de bruger naturen til at være og (for)blive aktive.

Teoretiske forankringer

Heidegger's Dasein

Self-awareness and engagement with the world are a relentless quest to uncover who we really are

Relations to the world, including nature, remain undetermined and open for interpretation.

Hvordan vi som mennesker relaterer til natur

Forskelle mellem steders objektive karakteristika og subjektive fortolkninger

Geopiety og ændringer i person-natur relationer over tid, favoritsteder etc.

Positive effekter af at være og engagere sig i naturen (immersion og sense of connectedness).

Aldring som engagement eller disengagement og succesfuld aldring.

Kvalitative, interpretive metoder

- ***Go-alongs med 19 beboere i Nationalparken***
 - Selvtilmelding via poster, der efterspurgte 55+ årige, som tit eller bare nogle gange går ture i Nationalparken.
 - Flest gåture (og evt. køreture) på 1-3 timer, efterfulgt af 2-3 timers interviews
 - Overrepræsentation af fysisk og psykisk “friske” ældre, der ofte går 10-12 kilometer/1-2 timers ture.
 - Både ‘go-along’ og traditionelle interviews (oftest efter gåturen)

- ***Participatory research med ældre mænd fra Tønder-området***
 - Seks måneders interventions-forløb
 - 9 55+ årige mænd udvalgt i samarbejde med Tønder kommune ud fra kriterier om social eksklusion, ensomhed, dårlig fysisk form, sygdom etc.
 - Omfattende bl.a. ti tirsdagsture, fysiske målinger før og efter, gruppediskussioner etc.

- ***Turister og feriehusejere***
 - Kontaktet via sommerhusudlejning og snowballing.
 - 1-4 timers go-alongs + 1,5-3 timers interviews med 11 feriehusejere og 8 turister.
 - Go-alongs i mange forskellige varianter, fx. walk-alongs, drive-alongs, mountain bike-alongs, museum-alongs, a playground-along (med børnebørnene) etc.

Hovedspørgsmål

- Hvordan kan Nationalparken frembringe og understøtte aktiv, sund aldring blandt ældre borgere, sommerhusejere og turister (+55)?
- Hvordan og hvor meget ”bruger” lokale borgere, feriehusejere og turister Nationalparken?
- Hvorfor er der forskelle?
- Hvilke barrierer findes der?

Natur er ikke 'bare' natur

Afhængig af om og hvordan ældre relaterer til naturen, peger projektet på to arketyper for, hvordan man relaterer til naturen:

'at være i naturen'

og

'at være og blive-til med naturen'

samt dynamikkerne derimellem.

”At være i naturen”

Overrepræsentation af ældre, der ikke (komm)er ret meget i naturen.

Naturen ses som en ret statisk scene, som ikke bidrager med ret meget til de oplevelser, man har.

En gå- eller cykeltur defineres derfor mest som at “være i” naturen eller passere gennem naturen – en fysisk aktivitet, man ligeså godt kunne gennemføre alle mulige andre steder.

Minder om Heidegger’s inautencitet – disse ældre har mindre interesse i WSNP og de involverer sig ikke meget i den natur, de “tilfældigvis” går eller cykler i.

“Jeg har jo set det hele før.”

”At være og blive-til i naturen”

Deltagere med stærkere og tættere bånd til naturen.

De ser deres relationer til naturen som dynamiske og evig-foranderlige.

Lægger vægt på naturens nuancer, variationer, sæsoner, forskelligt vejr, forskellige tidspunkter på dagen, tidevandet, fuglenes kommen og gåen, etc. og gen-opdager naturen hele tiden.

Deres engagement med naturen ændrer sig, som de bliver mere erfarne og bedre og bedre ”forstår” Vadehavet.

Relationer til naturen bliver en række af unikke oplevelser, som fordrer en kontinuert lærings- og udviklingsproces (som ikke ”kun” handler om naturen, men også om dem selv som mennesker).

Men (!) nogle gange går folk fra ”at være i naturen” til at ”blive-til i naturen”

“I’ve been here [in the VWSNP areas visited on Tuesdays] many times before, but when I am told about it, it changes. I see it completely differently when someone tells us about it. [...] Actually, one can go to the same place many times if different people tell about it. It’s like putting on a new set of glasses every time – they tell something new, I see something new.”

“It’s taken all of the 22 years I have lived here. It has been a slow development where my fascination has increased continuously and still does. Today, I couldn’t live without it. It is like a strange sensation, something demands that I go out into nature; if not every day, then at least many times during the week.”

Anbefalinger

Studiet bidrager til en mere nuanceret forståelse af den voksende, heterogene ældre befolknings relationer til naturen.

Natur i Nationalpark Vadehavet er ikke blot noget ”andet derude”, men beror på foranderlige relationer og egen selvforståelse.

Derfor er det ikke blot et spørgsmål om at gøre Nationalpark Vadehavet tilgængelig, så ældre kan være *i* naturen.

Projektet viser vigtigheden i at skabe forhold, hvor ældre kan være og *blive-til med* naturen, gennem transformerede oplevelser sammen med andre, hvilket understøtter aktiv og sund aldring.

En natur der er ”svært tilgængelig” mentalt mere end fysisk.?